

VREDNOVANJE UČENIKA S TEŠKOĆAMA

Državni stručni skup za učitelje i nastavnike vjeronauka,
voditelje ŽSV-a, mentore i savjetnike

rujan 2021.

Tamara Dubrović, mag.rehab.educ., savjetnik

TKO SU UČENICI S TEŠKOĆAMA

Prema članku 65. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (NN, 152/14.,07/17) učenici s teškoćama su:

- učenici s teškoćama u razvoju,
- učenici s teškoćama u učenju, problemima u ponašanju i emocionalnim problemima,
- učenici s teškoćama uvjetovanim odgojnim, socijalnim, ekonomskim, kulturalnim i jezičnim čimbenicima.

Orijentacijska lista Pravilnika o osnovnoškolskom i srednjoškolskom odgoju i obrazovanju učenika s teškoćama u razvoju

VRSTE TEŠKOĆA SU...

1. Oštećenja vida
2. Oštećenja sluha
3. Oštećenja jezično-govorne-glasovne komunikacije i specifične teškoće u učenju
4. Oštećenja organa i organskih sustava
5. Intelektualne teškoće
6. Poremećaji u ponašanju i oštećenja mentalnog zdravlja
7. Postojanje više vrsta teškoća u psihofizičkom razvoju.

OBLIK ŠKOLOVANJA...

UPUĆIVANJE DJETETA NA ODGOJNO-OBRAZOVNU
I REHABILITACIJSKU PROCJENU

STRUČNO POVJERENSTVO OŠ
NASTAVNIČKO VIJEĆE SŠ
(mišljenje s prijedlogom)...

UPRAVNI URED (rješenje)...

REPUBLIKA HRVATSKA
URED DRŽAVNE UPRAVE U
PRIMORSKO-GORANSKOJ ŽUPANIJ
SLUŽBA ZA DRUŠTVENE DJELATNOSTI

REPUBLIKA HRVATSKA
Centar za odgoj i obrazovanje

PRIMLJENO: 08/09/2016

Klas. oznaka	Org. jed.
602-02/16-01/21	01
Urudžbeni broj	Pril. Vrij.
2170-05-04/2-16-4	

KLASA: UP/3-602-01/16-02/163
URBROJ: 2170-05-04/2-16-4

Rijeka, 6. rujna 2016.

Ured državne uprave u Primorsko-goranskoj županiji, Služba za društvene djelatnosti na temelju članka 21. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi ("Narodne novine" broj 87/08, 86/09, 92/10, 105/10 – ispr., 90/11, 05/12, 16/12, 86/12, 94/13 i 152/14), u postupku izmjene utvrđenog primjerenog programa odgoja i obrazovanja i primjerenog oblika pomoći za ml. zastupanog po zakonskim zastupnicima, roditeljima i sa prebivalištem u Rijeci, a na temelju prijedloga Stručnog povjerenstva Ureda za utvrđivanje psihofizičkog stanja djeteta, učenika, donosi

RJEŠENJE

Određuje se da ml. , OIB: , rođen godine u Rijeci, Republika Hrvatska, zastupan po zakonskim zastupnicima, roditeljima i , sa prebivalištem u Rijeci, nastavi školovanje po posebnom programu uz individualizirane postupke iz svih nastavnih predmeta u posebnom razrednom odjelu te produženi stručni postupak.

Obrazloženje

Temeljem prijedloga Stručnog povjerenstva Centra za odgoj i obrazovanje Rijeka od 11. srpnja 2016. godine Stručno povjerenstvo Ureda provelo je postupak utvrđivanja psihofizičkog stanja radi izmjene utvrđenog primjerenog programa odgoja i obrazovanja i primjerenog oblika pomoći za učenika ml. . Učenik se školuje temeljem rješenja Ureda KLASA: UP/3-602-01/15-02/92, URBROJ: 2170-05-04/9-15-4 od 17. lipnja 2015. godine po posebnom programu za stjecanje kompetencija u aktivnostima svakodnevnog života i rada uz individualizirane postupke koji se provodi u odgojno-obrazovnoj skupini.

Stručno povjerenstvo Ureda državne uprave u Primorsko-goranskoj županiji, na sjednici održanoj 31. kolovoza 2016. godine, donijelo je prijedlog da učenik ml. nastavi školovanje sukladno članka 8. stavak 4. Pravilnika o osnovnoškolskom i srednjoškolskom odgoju i obrazovanju učenika s teškoćama u razvoju ("Narodne novine" broj 24/2015) po posebnom programu uz individualizirane postupke iz svih nastavnih predmeta u posebnom razrednom odjelu te produženi stručni postupak a u svezi skupine 7. (skupina 3., podskupina 3.1.1., 3.1.2., 3.1.3., 3.1.4., 3.2.5., skupina 5., podskupina 5.1. te skupina 6., podskupina 6.5.) Orijentacijske liste vrsta teškoća koja je sastavni dio navedenog Pravilnika.

- obvezujući dokument
- sadrži informacije o primjerenom programu, dodatnim odgojno-obrazovnim i rehabilitacijskim programima s naznakom na koje se predmete odnosi primjereni program, oznaku skupine i podskupine teškoća te prijedlog potrebne pedagoško-didaktičke prilagodbe
- temeljem Rješenja učitelji/nastavnici izrađuju individualizirani kurikulum (IK) – daju ga na uvid roditeljima/skrbnicima **do polovine 1. polugodišta**

Zakonska regulativa

- konvencije, strategije, Nacionalni kurikulumi, Pedagoški standardi.....
- Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (2008 i izmjene i dopune kasnije)
- Pravilnik o osnovnoškolskom i srednjoškolskom odgoju i obrazovanju učenika s teškoćama u razvoju (2015)
- Pravilnik o postupku utvrđivanja psihofizičkog stanja djeteta, učenika te sastavu stručnih povjerenstava (2014, 2020)
- Pravilnik o načinima, postupcima i elementima vrednovanja učenika u osnovnim i srednjim školama (2010, 2015, 2019)
- Pravilnik o pomoćnicima u nastavi i stručnim komunikacijskim posrednicima (2018, 2019, 2020)
-

Pravilnik o osnovnoškolskom i srednjoškolskom odgoju i obrazovanju učenika s teškoćama u razvoju

- definira vrstu potpore učenicima

😊PROGRAMSKU,

😊PROFESIONALNU,

😊PEDAGOŠKO-DIDAKTIČKU PRILAGODBU.

PROGRAMSKA POTPORA...

- **redoviti program**

(redovni uz individualizirane postupke i redovni uz prilagodbu sadržaja i individualizirane postupke)

- **posebni programi**

(posebni uz individualizirane postupke i posebni program za stjecanje kompetencija u aktivnostima svakodnevnog života i rada uz individualizirane postupke)

- ***dodatni odgojno-obrazovni i rehabilitacijski programi***

(Program edukacijsko-rehabilitacijskih postupaka, produženi stručni postupak i rehabilitacijski programi)

a)Redoviti program uz individualizirane postupke

- Članak 5. Pravilnika... - učenici mogu ostvariti odgojno-obrazovne ishode predmetnih kurikuluma bez sadržajnog ograničavanja, ali su im potrebni individualizirani postupci u radu
- Izrađuje se na početku obrazovnog razdoblja tekuće godine u okviru redovitog godišnjeg planiranja.
- dodati sastavnicu (stupac) koja će sadržavati strategije podrške za pojedinog učenika s TUR.
- Primjenjuje se tijekom cijele godine te ovisno o potrebi izmjenjuje se, nadopunjuje...
- sastavnice:
 - INICIJALNA PROCJENA
 - AKTIVNOSTI
 - STRATEGIJE PODRŠKE
 - VREDNOVANJE OSTVARENOSTI ODGOJNO-OBRAZOVNIH ISHODA

b)Redoviti program uz prilagodbu sadržaja i individualizirane postupke

- Članak 6. Pravilnika... - učenici ne mogu ostvariti odgojno-obrazovne ishode predmetnih kurikuluma bez sadržajnog ograničavanja pa su im potrebni i individualizirani postupci i sadržajna prilagodba (smanjivanje opsega sadržaja – do najniže razine odgojno-obrazovnih ishoda predmetnog kurikuluma za razred u koji je učenik uključen, a iznad razine posebnog programa/zadovoljen minimalni standard obrazovnog profila)
- Izrađuje se na početku obrazovnog razdoblja tekuće godine kao zaseban dokument
- Primjenjuje se tijekom cijele godine te ovisno o potrebi izmjenjuje se, nadopunjuje...
- sastavnice:
 - INICIJALNA PROCJENA
 - ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI
 - AKTIVNOSTI
 - STRATEGIJE PODRŠKE
 - VREDNOVANJE OSTVARENOSTI ODGOJNO-OBRAZOVNIH ISHODA

c) Posebni program uz individualizirane postupke

- Članak 8. Pravilnika...

d) Posebni program za stjecanje kompetencija u aktivnostima svakodnevnog života i rada uz individualizirane postupke

- Članak 9. Pravilnika...

PROFESIONALNA POTPORA...

- učitelji/nastavnici osposobljeni i educirani za rad s učenicima s teškoćama u razvoju,
- nastavnici/odgajatelji osposobljeni i educirani za rad s učenicima s teškoćama u razvoju,
- sručni suradnici škole,
- nadležni školski liječnik,
- stručnjaci HZZZ i CZSS, zdrav.ust. i dr.,
- savjetnici agencija,
- stručni timovi,
- mobilni timovi,
- pomoćnici u nastavi i stručni komunikacijski posrednici,
- stručnjaci civilnog sektora uz odobrenje nadležnog Ministarstva

PEDAGOŠKO-DIDAKTIČKA PRILAGODBA...

- prilagođena informatička oprema,
- specifična didaktička sredstva i pomagala,
- prilagođene udžbenike,
- elektroakustičku opremu,
- prilagođene oblike komuniciranja i dr.

Smjernice za rad s učenicima s teškoćama (MZO, srpanj 2021.)

- okvir za planiranje, realizaciju i vrednovanje odgojno-obrazovnog procesa učenika s teškoćama
- razvojni i trajno otvoreni dokument podložen periodičnim promjenama
- upute o prepoznavanju učenika s teškoćama u razvoju, procesima procjene njihovih odgojno-obrazovnih potreba te o planiranju, implementaciji i vrednovanju procesa učenja i poučavanja učenika s teškoćama u razvoju
- opisuje uloge različitih sudionika odgojno-obrazovnog procesa i primjereni oblici podrške učenicima
- stvaranje promjena u obrazovnom sustavu kako bi sustav bio primjeren odgojno-obrazovnim potrebama svakog učenika - Načelo univerzalnog dizajna

ŠTO KADA DOBIJEMO RJEŠENJE?

Upoznati se s Rješenjem, sadržajem dokumenta te izraditi Individualni kurikulum (IK)

Koraci planiranja:

1. **Inicijalna/početna procjena**-na početku svake šk.godine (obično unutar prva 4 tjedna)
2. **Planiranje individualizirane podrške, vrednovanja i prilagodbi učenja i poučavanja**
3. **Vrednovanje, praćenje i ocjenjivanje učenika.**

IK –
individualizirani
kurikulum

- program izrađen za pojedinog učenika (temeljem Rješenja...)
- usmjeren na dijete, a ne na sadržaj
- temelji se na sposobnostima ili "jakim stranama učenika", a tek potom na ograničenjima tj. "slabim stranama" učenika
- nositelj izrade IK-a je učitelj (uz pomoć drugih stručnjaka)
- nema univerzalnog IK-a
- pripreme za nastavni sat trebaju sadržavati dio koji se odnosi na učenika s teškoćama

Koraci u izradi IK-a

**INICIJALNA
PROCJENA (MAPS,
Liste)**

jake strane

- znanja
(ostvarenost O-O
ishoda)
- vještine
- sposobnosti
- interesi

potrebe

**PLANIRANJE
INDIVIDUALIZIRANIH
POSTUPAKA, VREDNOVANJA I
PRILAGODBI POUČAVANJA:**

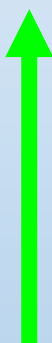
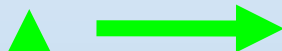
ODREDITI RAZINU
SLOŽENOSTI ODGOJNO-
OBRAZOVNIH ISHODA (Što će
znati, razumjeti, moći
napraviti/pokazati? Koja razina?)

ODABRATI SADRŽAJE I
AKTIVNOSTI

ODABRATI DIDAKTIČKO-
METODIČKE
POSTUPKE/STRATEGIJE (Koje
metode i postupke koristiti, kako
prilagođavati?)

**VREDNOVANJE OSTVARENOSTI
ODGOJNO-OBRAZOVNIH ISHODA** (koji
su ostvareni rezultati u odnosu na
postavljene ishode)

INICIJALNA PROCJENA

- provodi se uglavnom na početku školske godine
- pri tome je značajno
 - utvrđivanje **spособnosti**,
 - utvrđivanje razine **znanja**, **potreba** i **interesa** na područjima važnim za izradu programa

(Liste procjene, MAPS)

Utvrđivanje sposobnosti –
provodi se u aktivnostima:

- čitanja
- slušanja
- računanja i geometrijskog predočavanja
- prostornog i vremenskog predočavanja
- rukovanja sredstvima za rad
- stjecanja radnih navika

Utvrđivanje razine znanja
odnosi se na procjenu
kvalitete znanja (stupanj):

- znanje prisjećanja
- znanje prepoznavanja
- znanje reprodukcije
- znanje operativnosti
- stvaralačko znanje

Utvrđivanje interesa

- otkrivanje aktivnosti koje učenik voli/želi raditi, odnosno stupnja motivacije za nastavni predmet/područje/sadržaje (ono blisko, životno, što voli i što želi – povećava stupanj motivacije)

Utvrđivanje potreba

- sagledavanje učenikova ponašanja u nastavi, u druženju s vršnjacima, u odnosu prema odraslima, informiranje o obiteljskoj situaciji, o korištenju slobodnog vremena i sl.

PLANIRANJE INDIVIDUALIZIRANIH POSTUPAKA, VREDNOVANJA I PRILAGODBI POUČAVANJA

ODREDITI RAZINU SLOŽENOSTI ODGOJNO- OBRAZOVNIH ISHODA

-što se od učenika očekuje da zna, razumije, može učiniti nakon završenog procesa učenja

bloomova
taksonomija

-aktivni glagoli
-fleksibilni, promjenjivi, mjerljivi, jasni, realni, vezani za vrijeme, ostvarivi...

ODABRATI SADRŽAJE I AKTIVNOSTI

(aktivno sluša tekst, čita, prepisuje jednostavne riječi, boja prema zadanom, povezuje sliku i riječ, slaže slagalice...)

ODABRATI DIDAKTIČKO- METODIČKE POSTUPKE/ STRATEGIJE

(perceptivno prilagođavanje, spoznajno prilagođavanje, govorno prilagođavanje)

STRATEGIJE/OBLICI PODRŠKE – postupci prilagođavanja

Perceptivno prilagođavanje	Spoznajno prilagođavanje	Govorno prilagođavanje
<ul style="list-style-type: none">- Slika (crtež, shema, izdvajanje bitnog, slika zamjenjuje riječ)- Prilagođavanje tiska (uvećanje, velika tiskana slova, povećanje razmaka...)- Prilagodba prostora za pisanje (svaka rečenica u novi red, veće crtovlje...)- Razni oblici isticanja u tekstu (uokvirivanje, podcrtavanje, boje)	<ul style="list-style-type: none">- Stupnjevito pružanje pomoći- Planiranje i sažimanje teksta- Kratka i jasna pitanja- Semantičko pojednostavljivanje sadržaja- Zadaci različite težine (lakši-teži-lakši)- Primjena shematskih prikaza	<ul style="list-style-type: none">- Prilagođavanje izražajnosti (boja, visina i jačina glasa)- Diskretna verbalna podrška- Pozicija učitelja u odnosu na učenika- Pomagala potrebna za bolje razumijevanje i sl.

Tablica 1. Obrazac individualiziranog kurikuluma

(za redoviti program uz prilagodbu sadržaja i individualizirane postupke):

Prijetvorni program/kurikulum odgoja i obrazovanja:

Redoviti program uz prilagodbu sadržaja i individualizirane postupke

RJEŠENJE OD (Navedi nadimak učenika/ Rješenje prijetvornog programa/ kurikuluma odgoja i obrazovanja):

IME I PREZIME UČENIKA:	ŠKOLSKA GODINA:
NASTAVNI PREDMET:	UČITELJ/ NASTAVNIK:
RAZREDNI ODJEL:	STRUČNI SURADNIK / STRUČNI SURADNICE:

Osobe koje stalno/povremeno pružaju potporu u nastavi (npr. pomoćnik u nastavi, stručni komunikacijski posrednik, stručni tim):

INICIJALNA PROCJENA (opisati osobitosti školskog učenika – pušnja, koncentracija, pamćenje, samostalnost, vještine, potrebe, interese, predznanja):

Prilikom planiranja inicijalne procjene učitelj/nastavnik treba imati u vidu osobitosti razvoja učenika s teškoćama u razvoju kako bi lakše odabrao formalne i neformalne načine procjene s obzirom na mogućnosti (predznanje, pušnja, koncentracija, pamćenje, vještine i interese učenika za nastavni predmet). Učitelj/nastavnik koristi različite načine procjene, npr. upitnike, zadatke za procjenu pojedinih vještina, ljestvice procjene i dr. U tome mu prema potrebi može pomoći i stručni suradnik. S ciljem upoznavanja učenikovih osobitosti i potreba, ne smije izostati diskretno opažanje učenikova ponašanja tijekom nastavnog procesa te razgovori s njime. Suradnja sa stručnim suradnikom škole, a prema potrebi i drugim stručnjacima izvan škole, može pomoći učitelju/nastavniku u razumijevanju dobivenih rezultata i planiranju daljnjih koraka.

O rezultatima inicijalne procjene u školi važno je informirati roditelje/skrbnike učenika s teškoćama u razvoju kako bi se moglo tijekom provedbe individualiziranog kurikuluma aktivnije uključivati u njegovo provođenje. U prikazu podataka, osobito onih koji se odnose na odgojno-obrazovne potrebe učenika s teškoćama u razvoju, nikako ne smije izostati napomena o mogućem uzimanju lijekova, uslugama sustava socijalne skrbi, i dr.. Pri tumačenju rezultata inicijalne procjene uzimaju se u obzir i rezultati procjene pojedinih stručnjaka u školi i/ili izvan nje, u čemu učitelj/nastavnik pomaže stručni suradnik.

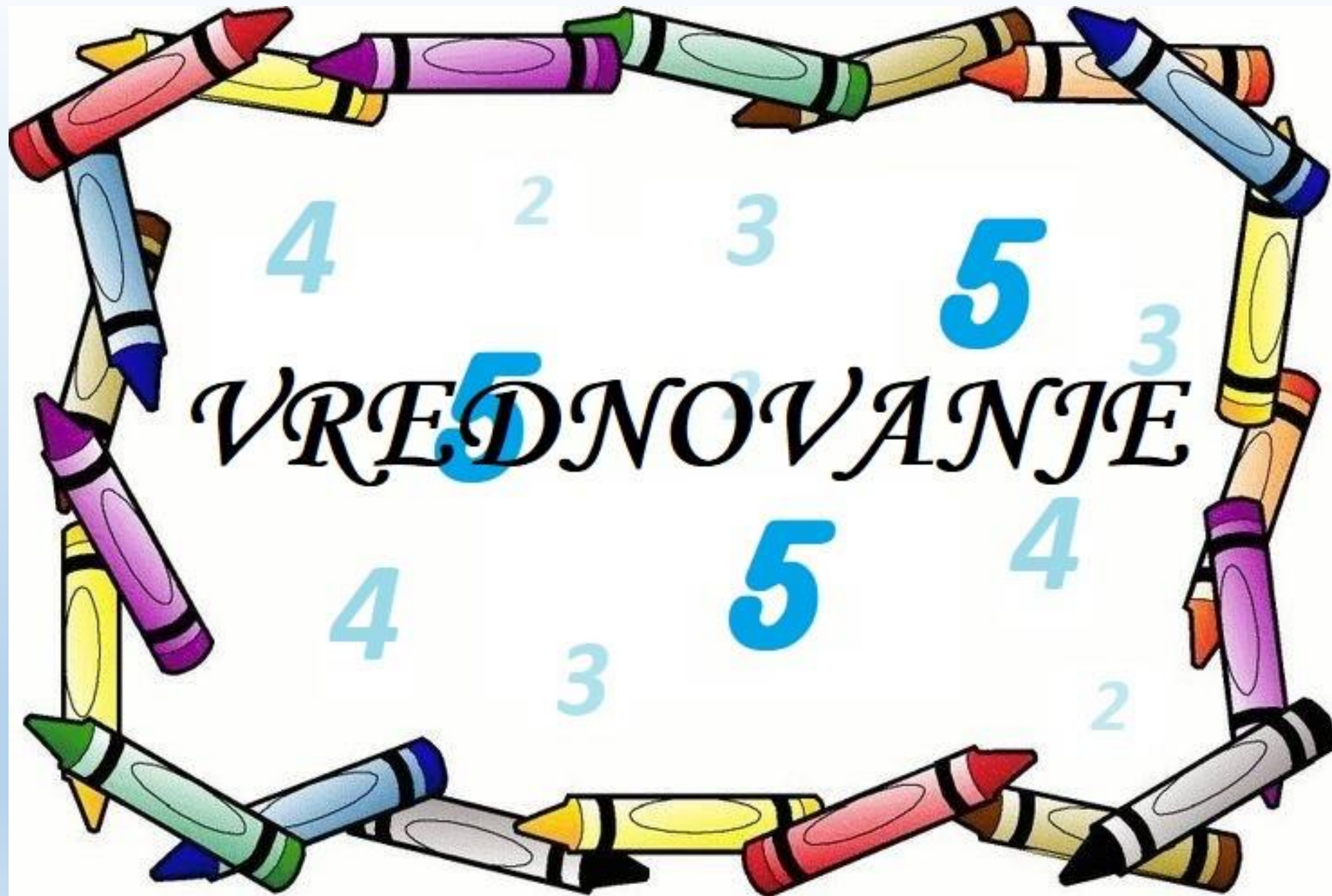
OSOBITOSTI ŠKOLSKOG UČENJA	ODGOJNO-OBRAZOVNE POTREBE UČENIKA

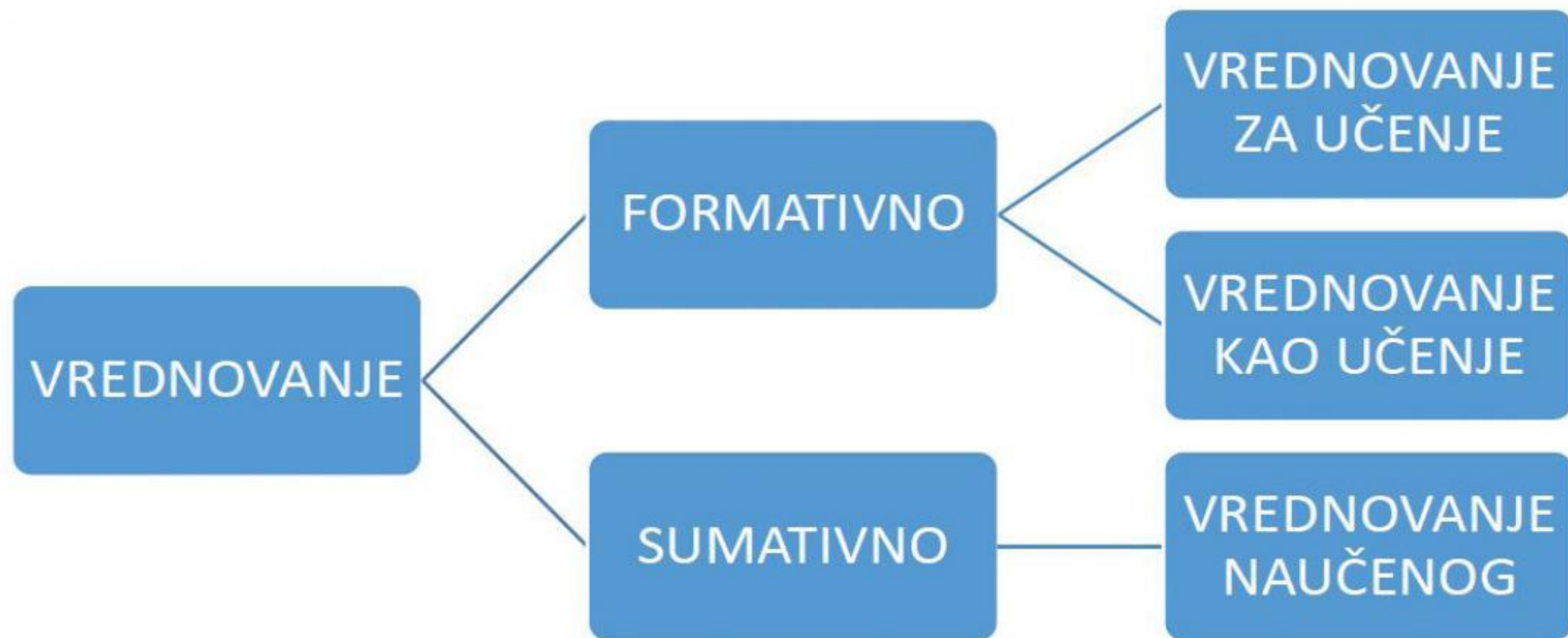
VREMENSKO RAZDOBLJE

TEMA/ TEMATSKA CJELINA	ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI	AKTIVNOSTI UČENIKA	STRATEGIJE PODRŠKE (prilagodba metoda, sredstava, oblika, postupaka, zahtjeva)	OSTVARENOST ODGOJNO-OBRAZOVNIH ISHODA
				<p>Uz pojedini ishod staviti odgovarajuću oznaku (+, +/- ili -) ovisno o razini ostvarenosti ishoda.</p> <p>POTPUNO (+):</p> <p>u većoj mjeri usvojeni sadržaji, samostalno i točno rješava zadatke, zahtjevnije zadatke rješava uz poticaj i podršku učitelja.</p> <p>DJELOMIČNO (+/-):</p> <p>zadatke rješava usporeno, često uz podršku učitelja, pomoćnika u nastavi, stručnoga komunik. posrednika, vršnjaka, potreban mu je poticaj u radu.</p> <p>NEPOTPUNO (-):</p> <p>nastavni sadržaji nisu usvojeni. Zadatke ne može riješiti uz podršku učitelja/nastavnika, pomoćnika u nastavi, stručnoga komunikacijskog posrednika ili vršnjaka.</p> <p>U ovaj stupac se mogu napisati planirani načini formativnog (vrednovanje za učenje, vrednovanje kao učenje) i sumativnog vrednovanja (vrednovanje naučenoga).</p>

IK - obrazac

- **DIJAGNOSTIČKO VREDNOVANJE** – utvrditi kvalitetu i razinu znanja i vještina prije planiranja, utvrditi razloge nezadovoljavajućih rezultata s ciljem eventualne potrebe prilagođavanja... (na početku nastavne godine, ali i tijekom)

VREDNOVANJE ZA UČENJE

- Informacije o napredovanju učenika i unapređivanju učenja i poučavanja
- kontinuirano i integrirano u sam proces učenja i poučavanja
- dugotrajno, u različitim situacijama
- povratne informacije bilježimo u imenik - opisno
- cilj: pravovremeno uočavanje učenikovih potreba
- **formativno vrednovanje**

VREDNOVANJE KAO UČENJE

- samovrednovanje (samorefleksija) i vršnjačko vrednovanje
- integriran u proces učenja
- potiče učenike na promišljanje o učenju
- povratne informacije bilježimo u bilježnicu ili mapu
- **formativno vrednovanje**

VREDNOVANJE NAUČENOG

- procjena razine postignuća učenika nakon određenog razdoblja učenja i poučavanja tijekom nastavne godine
- ocjenjivanje razine postignuća učenika
- rezultira ocjenom
- **sumativno vrednovanje**

Prilagodbe vrednovanja

- Učenici s teškoćama imaju pravo na određene prilagodbe vrednovanja kako bi bili u prilici pokazati svoja znanja, vještine i stavove koje su stekli
- Vrste prilagodbi razlikovat će se ovisno o specifičnim potrebama pojedinog učenika, odnosno ovisno o vrsti i stupnju teškoće koju učenik ima

Prilagodbe vrednovanja se dijele na:

1. Prilagodbe vrednovanje usvojenosti o-o ishoda
2. Prilagodbe postupaka vrednovanja

1. Prilagodbe vrednovanja usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda

- Ako su za učenika **posebno definirani odgojno-obrazovni ishodi** unutar individualiziranog kurikuluma za određeni nastavni predmet, **postignuća će se vrednovati sukladno postavljenim ishodima** u individualiziranom kurikulumu

2. Prilagodbe postupaka u vrednovanju mogu biti:

1. Prilagodbe procesa vrednovanja	2. Prilagodbe ispitnih materijala i sredstava	3. Prilagodbe metoda vrednovanja
<ul style="list-style-type: none">• Prilagodbe trajanja ispitnih situacija• Korištenje stanki• Mogućnost uporabe pomagala i nove tehnologije• Pomoć druge osobe u izvođenju aktivnosti• Fleksibilnost u polaganju ispita• Promijenjeni uvjeti ispitivanja• Motivirajuće usmjeravanje	<ul style="list-style-type: none">• Drugačiji oblik pitanja• Manji broj zadataka• Kombiniranje zadataka• Drugačije postavljene zadaci• Uporaba prilagođenih ispitnih materijala i sredstava• Drukčije pripremljen tekst ispita• Drukčiji način odgovaranja	<ul style="list-style-type: none">• Prilagodbe u usmenom ispitivanju• Prilagodbe u pisanoj provjeri• Prilagodbe u praktičnom radu

VAŽNO!

- prilagoditi kriterije pojedinom učeniku i odabrati najpraktičniji instrument
- opisati kriterije vrednovanja na jednostavan, jednoznačan i konkretan način
- učenike upoznati s kriterijima
- dati povratnu informaciju – što je dobro i pozitivno, što treba još vježbati i naučiti... - poticajno
- pratiti kontinuirano, dosljedno i dugotrajno
- rezultate praćenja i/ili provjeravanja zapisivati – opisno i brojčano
- **PODJEDNAKO JE VAŽNO PRATITI I OCJENJIVATI RAZINU USVOJENOSTI ZNANJA KAO I SOCIJALNE VJEŠTINE, RADNE NAVIKE I AKTIVNOST.**

VREDNOVANJE NA KOGNITIVNOM PODRUČJU

Razina Ishodi učenja	OČEKIVANA IZVEDBA (Učenik će moći...)	RAZINA OSTVARENOSTI				
		(1) nije ostvareno	(2) manjim dijelom	(3) djelomično	(4) većim dijelom	(5) potpuno
ZNANJE	definirati, opisati, identificirati, prepoznati, označiti, nabrojati, povezati, imenovati, ponoviti, reproducirati, izreći, odabrati, navesti, iskazati, poredati, sjetiti se, zapamtiti					
RAZUMIJEVANJE – niža razina razumijevanja	Opisati, objasniti, raspraviti, dati primjer, grupirati, svrstati, klasificirati, pretvoriti, obraniti, razlikovati, izdvojiti, procijeniti, izvesti, zaključiti, predvidjeti, sažeti, prevesti, preformulirati, smjestiti, pokazati					
PRIMJENA - Viša razina razumijevanja	Primijeniti, izračunati, odabrati, prilagoditi, riješiti, otkriti, demonstrirati, pokazati, baratati, pripremiti, rabiti, koristiti, upotrijebiti, proizvesti, ilustrirati, skicirati					
ANALIZA	Analizirati, raščlaniti, skicirati, razlikovati, izdvojiti, identificirati, prikazati, ukazati na, usporediti, staviti u odnos s, klasificirati, sortirati, sučeliti, suprotstaviti, proračunati, ispitati, istražiti, eksperimentirati, provjeriti					
SINTEZA/ KREACIJA	Urediti, povezati, integrirati, složiti, kreirati, stvoriti, razviti, kombinirati, prikupiti, sakupiti, dizajnirati, generirati, modificirati, organizirati, planirati, preurediti, uskladiti, napisati, predložiti, osmisliti, konstruirati, revidirati, rekonstruirati, formulirati					
EVALUACIJA/ REDNOVANJE	Utvrđiti, procijeniti, predvidjeti, vrednovati, ocijeniti, prosuditi, usporediti, zaključiti, interpretirati, suprotstaviti, kritizirati, opravdati, odabrati, podržati, preporučiti, argumentirati, potvrditi					

VREDNOVANJE NA AFEKTIVNOM PODRUČJU

Razina Ishodi učenja	OČEKIVANA IZVEDBA (Učenik će moći...)	UČESTALOST PONAŠANJA				
		nikad	rijetko	ponekad	često	uvijek
PRIHVAĆANJE – učenici svjesno i pažljivo prate i žele čuti (uviđanje važnosti učenja, osjetljivost za socijalne probleme, prihvaćanje različitosti i tolerancije)	pitati, izabrati, opisati, dati, držati, identificirati, smjestiti, imenovati, ukazati, izabrati, odgovoriti, koristiti, upotrebljavati, prihvatiti, potvrditi, prepoznati, osvijestiti, slušati, bilježiti, pratiti, slijediti, uvažavati					
REAGIRANJE/ODGOVARANJE – učenici aktivno sudjeluju, pažljivo prate i reagiraju, motivirani su (izvršavanje obaveza, poštovanje školskih pravila, sudjelovanje u razrednoj raspravi, dobrovoljno javljanje za zadatke, pomaganje drugima, zanimanje za predmete)	odgovoriti, pomoći, sastaviti, prilagoditi se, složiti se, prihvatiti, pristati, brinuti se o/za, komunicirati, raspraviti, pozdraviti, označiti, izvesti, prakticirati, predstaviti, čitati dragovoljno, izvijestiti, izdvojiti, reći, napisati, doprinijeti, surađivati, slijediti, izvršavati, s voljom sudjelovati, posjetiti, volontirati					
USVAJANJE VRIJEDNOSTI – učenici poštuju ili vrednuju osobu vezanu s određenim objektom, događajem ili ponašanjem, u rasponu od prihvaćanja do složenijeg stanja posvećivanja (podržavanje demokratskih procesa, sklonost dobroj literature, prihvaćanje znanstvenih načela u svakodnevnom životu, uvažavanje potrebe a društvenim napretkom)	dovršiti, opisati, razlikovati, objasniti, slijediti, oblikovati, inicirati, pozvati, uključiti, opravdati, prosuditi, predložiti, izvijestiti, odabrati, podijeliti, proučiti, izraditi, usvojiti, suprotstaviti se, ponašati se u skladu s, posvetiti se, željeti, iskazati odanost, izraziti, tražiti, iskazati zabrinutost/brigu					
ORGANIZIRANJE VRIJEDNOSTI – učenik organizira vrijednosti po prioritetima proučavanjem kontrasta među različitim vrijednostima, rješavajući konflikt među njima; stvara jedinstven sustav vrijednosti; naglasak je na usporedbi, proučavanju odnosa i sintezi vrijednosti (organizacija ravnoteže između slobode i odgovornosti, prepoznavanje potrebe za sustavnim rješavanjem problema, preuzimanje odgovornosti, prihvaćanje vlastitih jakih strana i slabih strana)	slijediti, prihvatiti, mijenjati, prilagoditi, urediti, kombinirati, usporediti, dopuniti, obraniti, uravnotežiti, objasniti, generalizirati, poopćiti, identificirati, integrirati, poredati, staviti u odnos, modificirati, organizirati, grupirati, pripremiti, sintetizirati, konceptualizirati, formulirati					
USVAJANJE SUSTAVA VRIJEDNOSTI/ INTEGRITET – učenik posjeduje sustav vrijednosti koji kontrolira njegovo ponašanje (karakter) i predstavlja njegovu osobnost (izražavanje samopoštovanja i poštovanja prema drugima, spremnosti na suradnju, mogućnost utvrđivanja objektivnih kriterija procjene, marljivost i samodisciplina, pozitivna slika o sebi)	djelovati, razlikovati, prikazati, utjecati, slušati, modificirati, prilagoditi, izvesti, primijeniti, predložiti, kvalificirati, ispitati, revidirati, poslužiti, riješiti, koristiti, vrednovati, obraniti, održati, služiti, podržati					

VREDNOVANJE NA PSIHOMOTORIČKOM PODRUČJU

Razina i ishodi učenja	OČEKIVANA IZVEDBA Učenik će moći...	RAZINA USPJEŠNOSTI				
		(1) nije ostvareno	(2) u manjoj mjeri	(3) djelomično	(4) u većoj mjeri	(5) potpuno
PERCEPCIJA/MOĆ ZAPAZANJA Učenik upotrebljava osjetila kao vodstvo u motoričkim aktivnostima	izabrati, prepoznati, uočiti, izdvojiti, povezati, čuti, slušati, primijetiti, preoznati, vidjeti, osjetiti, namirisati, okusiti, gledati, pratiti					
SPREMNOST Učenik je mentalno, emotivno i fizički spreman za aktivnost	početi, objasniti, pokrenuti, nastaviti, reagirati, odgovoriti					
VOĐENI RAZGOVOR Učenik oponaša i razvija vještine (vježba), često diskretnim koracima	oponašati, kopirati, duplicirati, udvojiti, baratati uz vodstvo, izvršiti uz nadzor, vježbati, pokušati, ponoviti, prirediti, rastaviti, razdvojiti, sastaviti					
AUTOMATIZIRANI ODGOVOR Učenik s povećanom efikasnošću, sigurnošću i okretnošću izvršava radnje	izvesti, konstruirati, podići, provesti, voditi, izvršiti, ubrzati, proizvesti					
SLOŽENA OPERACIJA (AUTOMATIZACIJA) Učeni automatizirano izvršava radnje	popraviti, izgraditi, upravljati, demonstrirati, kontrolirati, upravljati, voditi, održavati efikasnost, ovladati					
PRILAGODBA Učenik prilagođava vještine problemskoj situaciji	prilagoditi, uskladiti, preokrenuti, revidirati, reorganizirati, promijeniti					
ORGANIZACIJA/STVARANJE Učenik stvara nove obrasce za posebne situacije ili slučajeve	izgraditi, konstruirati, urediti, sastaviti, izumiti, konstruirati, dizajnirati, kombinirati, inovirati					

MOGU PREPOZNATI...

PONEKAD PREPOZNAM...

NE MOGU PREPOZNATI...

SAMOVREDNOVANJE UČENIKA	Razina ostvarenosti kriterija (oboji odgovarajuće lice)		
RAZUMIJEM UPUTE			
U RADU SAM SAMOSTALAN/SAMOSTALNA			
U RADU SAM UPORAN/UPORNA			
U RADU SAM UREDAN/UREDNA			
ZADOVOLJAN/ZADOVOLJNA SAM SVOJIM RADOM			

SASTAVNICE	KRITERIJI		
OBOJANO DO KRAJA			
OBOJANO UNUTAR CRTA			

Komunikacija

- proces razmjene informacija preko dogovorenog sistema znakova, najčešće putem jezika.
- Dobra komunikacija temelj je uspješnih međuljudskih odnosa.
- Loša komunikacija vodi do usamljenosti i udaljavanja od prijatelja, partnera, roditelja i djece, kao i do slabog uspjeha u poslu (školi).
- Nepoželjne posljedice loše komunikacije su različite. Ona često smanjuje samopoštovanje i samopouzdanje druge osobe. Može izazvati njeno povlačenje, otpor ili odbacivanje.

- Komunikacija je važan čimbenik cjelokupnog odgojno-obrazovnog procesa.
- Kako bi učenici razumjeli poruku koju im nastavnici šalju, ona mora biti jasna, razgovijetna, konkretna, sadržajna i jednostavna.
- Učitelj, kao organizator izvođenja nastavnog procesa, ima odgovornu ulogu za uspješnost svakog pojedinca i razreda, odnosno grupe kao cjeline.

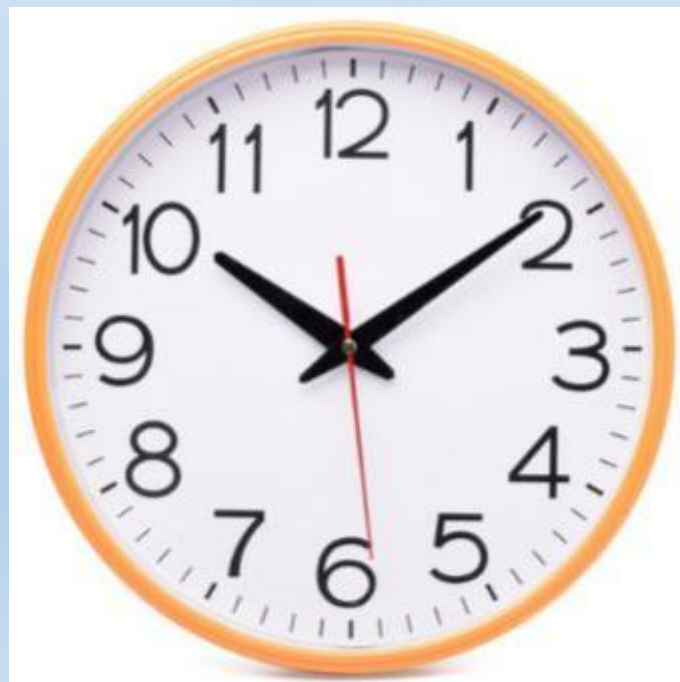
- Neka djeca s teškoćama u razvoju ne mogu ostvariti odgovarajuću komunikaciju jer im je teško ili nemoguće izraziti se na način razumljiv drugima.
- Potpomognuta komunikacija omogućava djeci da izraze što osjećaju ili trebaju, te da prodube odnose sa svojom obitelji i bližnjima. Obuhvaća korištenje slikovnih kartica, složenih uređaja (komunikatora) te računalnih programa i aplikacija.

Kako pomoći djetetu i sebi?

- 1. organizacija prostora i vremena
- 2. davanje/slijedenje uputa
- 3. razumijevanje
- 4. podrška ponašanju
- 5. izražavanje
- 6. prijelazi

Vizualna podrška

Organizacija prostora i vremena – raspored sati, redoslijed aktivnosti, izmjene i prijelazi na nove aktivnosti, najava drugih osoba...

Orijentacija u vremenu je apstraktna i teško razumljiva. Stvara visoku razinu anksioznosti i frustracija što može dovesti do nepoželjnih ponašanja.

Vizualna podrška olakšava razumijevanje. Vizualni rasporedi i tajmeri omogućuju učenicima bolju samoregulaciju i smanjuju razloge za nepoželjna ponašanja.

Vizualni raspored sati/aktivnosti omogućuje učeniku **praćenje aktivnosti** koje su odrađene i koje su pred njim. Skidanjem i spremanjem sličica samostalno se **orijentira** u dnevnom rasporedu.

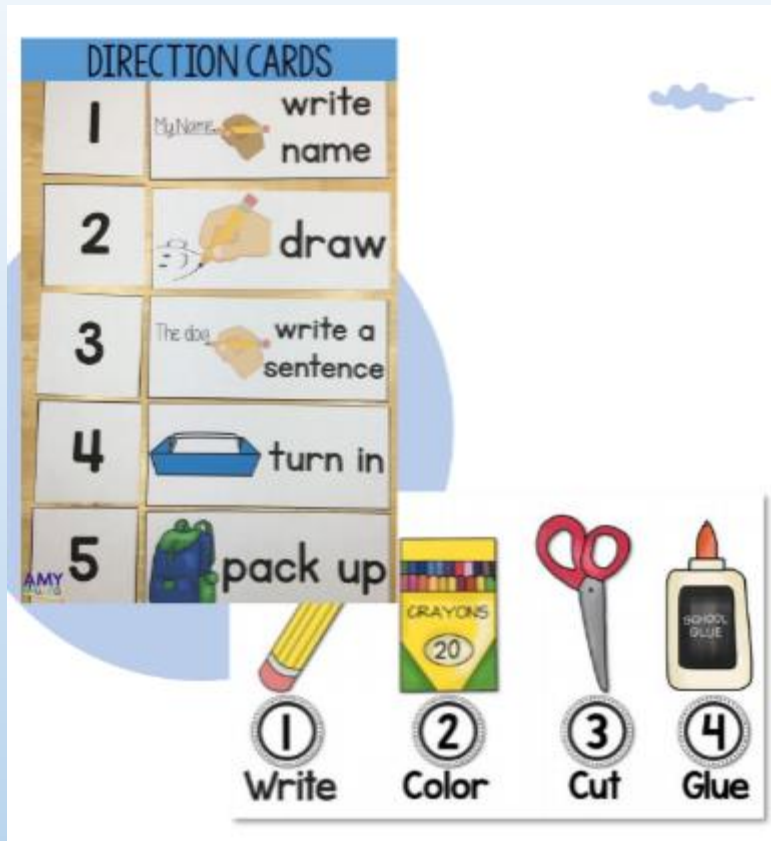
Tajmer olakšava **vizualnu percepciju vremena**. Dijete ovladava konceptom vremena, osjeća se sigurnije, samostalnije, odgovornije..., a omogućuje i samoregulaciju.

Tajmer olakšava **prijelaze** s aktivnosti na aktivnost, s rada na odmor i obrnuto.

Vizualna podrška dobra je za svu djecu, a ne samo za djecu/učenike s teškoćama.

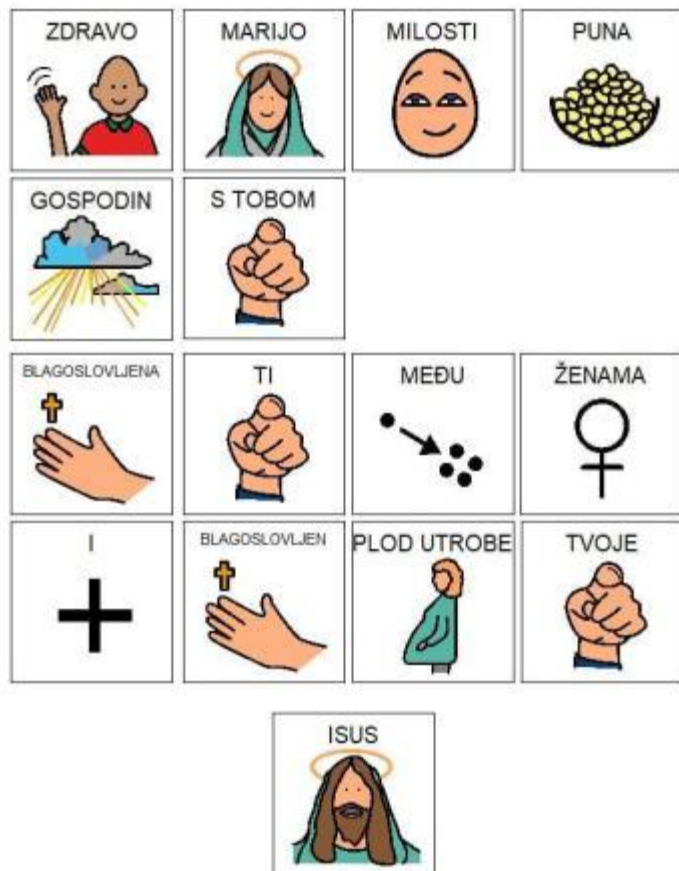

Davanje/slijeđenje uputa

Razumijevanje – obrada sadržaja

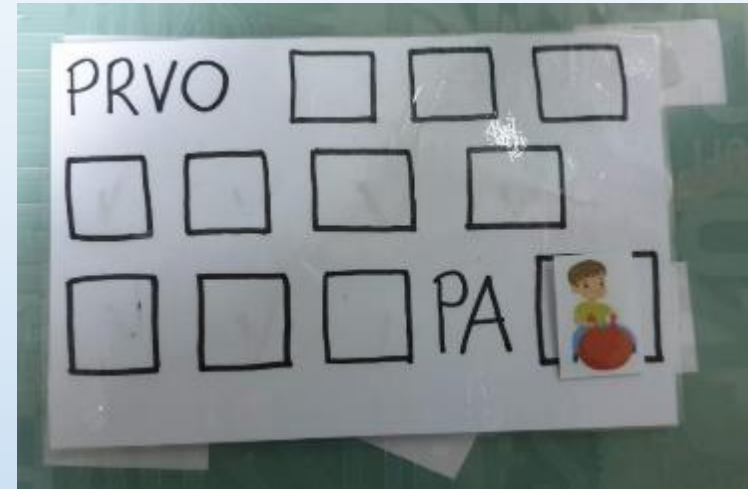
Zdravo Marijo, milosti puna, Gospodin s tobom
Blagoslovljena ti među ženama
I blagoslovljen plod utrobe tvoje, Isus
Sveta Marijo, Majko Božja, moli za nas griješnike
Sada i na času smrti naše, amen.

Zdravo Marijo, milosti puna, Gospodin s tobom
Blagoslovljena ti među ženama
I blagoslovljen plod utrobe tvoje, Isus
Sveta Marijo, Majko Božja, moli za nas griješnike
Sada i na času smrti naše, amen.

Podrška ponašanju- suzbijanje nepoželjnih oblika ponašanja, sustav nagrađivanja (žetoniranje/token)

Nakon poželjnog ponašanja djetetu se „dodjeljuje“ nagrada (žeton) i to na način da se nacрта tablica u koju dijete dobiva žig/naljepnicu/smajlič, svaki puta kada točno završi zadatak.

Na kraju, kada skupi sve žetone dobiva materijalnu nagradu.

Nagrada je simbolička, ono što dijete voli (bombon, keks, igra s omiljenom igračkom, omiljena aktivnost).

prvo

poslije

Now

Next

Then

First

Then

breakfast

iPad

first

next

then

circle time

table work

Play-Doh

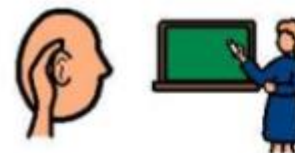

Pravila

- Daju strukturu
- Postavljaju jasne granice
- Vizualno podsjećaju i motiviraju na pridržavanje pravila
- Sigurnost, predvidivost, stabilnost, rutina – omogućuju bolje funkcioniranje učenicima

PONAŠANJE U RAZREDU

MORAM SLUŠATI UČITELJA !

KADA NEŠTO ŽELIM JAVIM SE !

U ŠKOLI NE VIČEM !

IDEM U GRUPI ZAJEDNO S
MOJIM RAZREDOM !

U RAZREDU SJEDIM NA
SVOJEMU MJESTU !

U RAZREDU SE UČI !

U RAZREDU MORAM POSPREMITI
STVARI ZA SOBOM !

PONEKAD MORAM ČEKATI DOK NETKO PRIČA

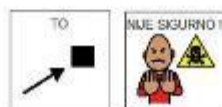
PONEKAD MORAM ČEKATI DOK NETKO JEDE

GURANJE, SKAKANJE ILI POVLAČENJE PRIJATELJ NIJE DOBRO

TADA NITKO NIJE SIGURAN !

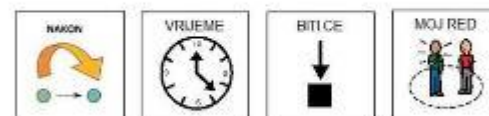
ALI MOGU SE ZABAVITI

MOGU PRIČATI SA PRIJATELJEM

NAKON NEKOG VREMENA BITI ĆE RED NA MENI

KADA SAM MIRAN, MOJI PRIJATELJI I UČITELJ SU VRLO SRETNI

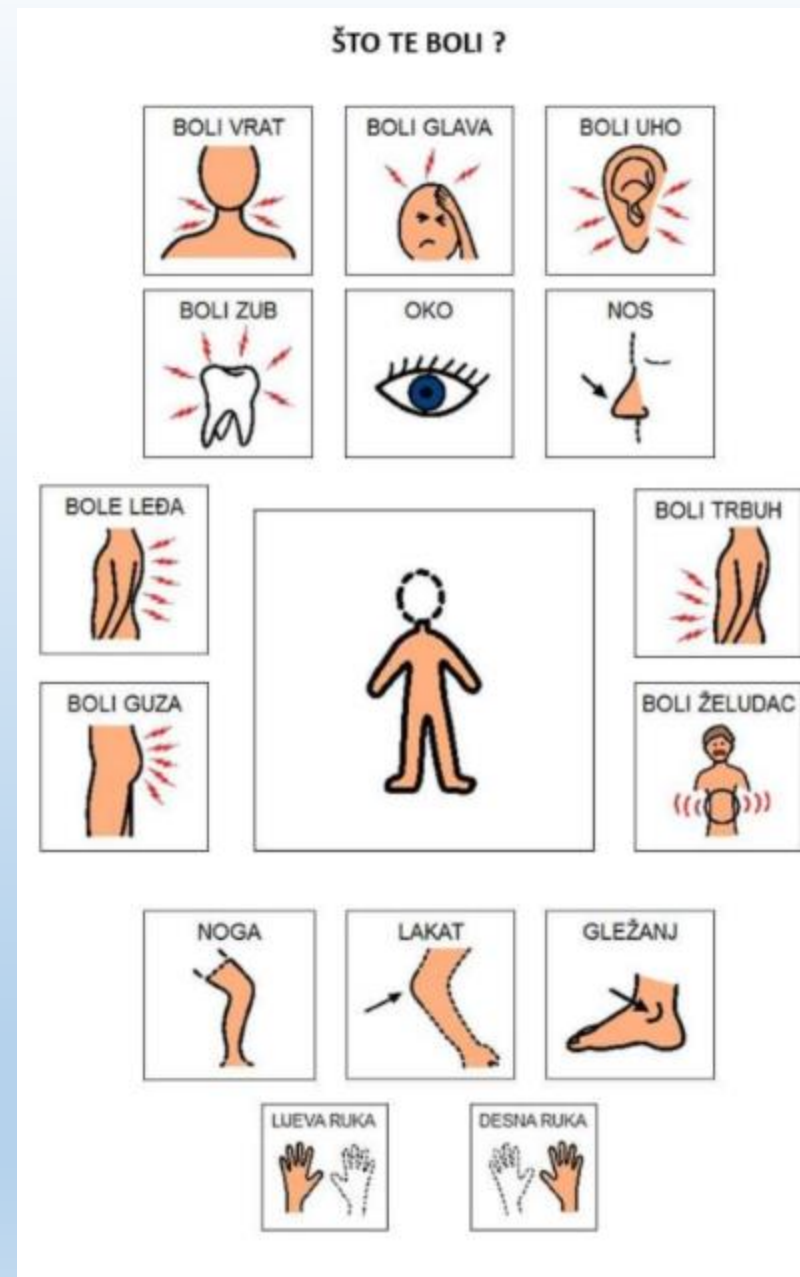
MOGU PJEVATI PJESMU

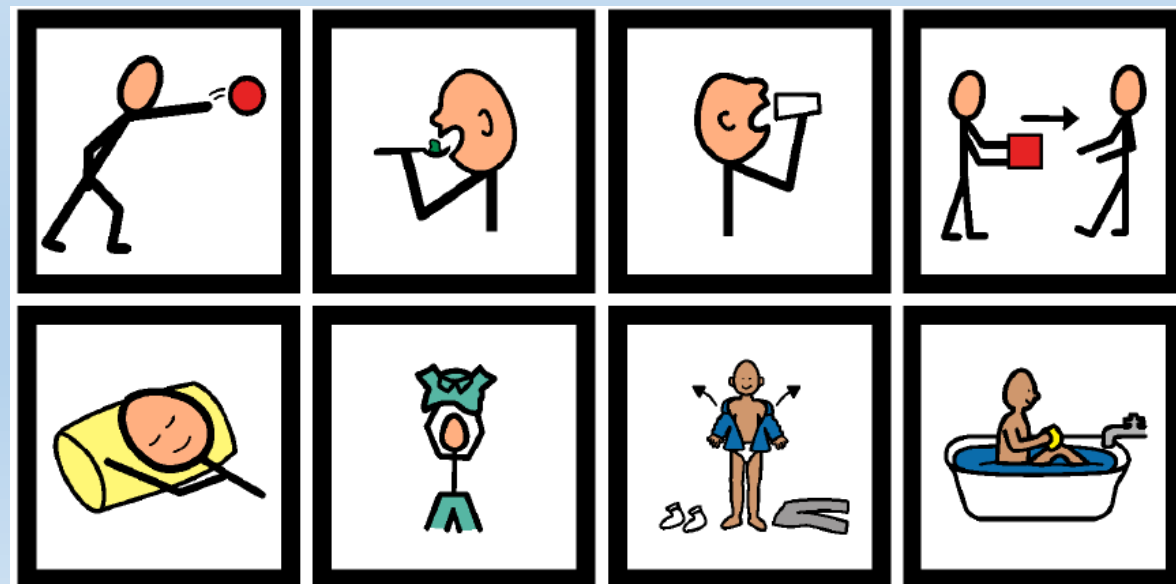
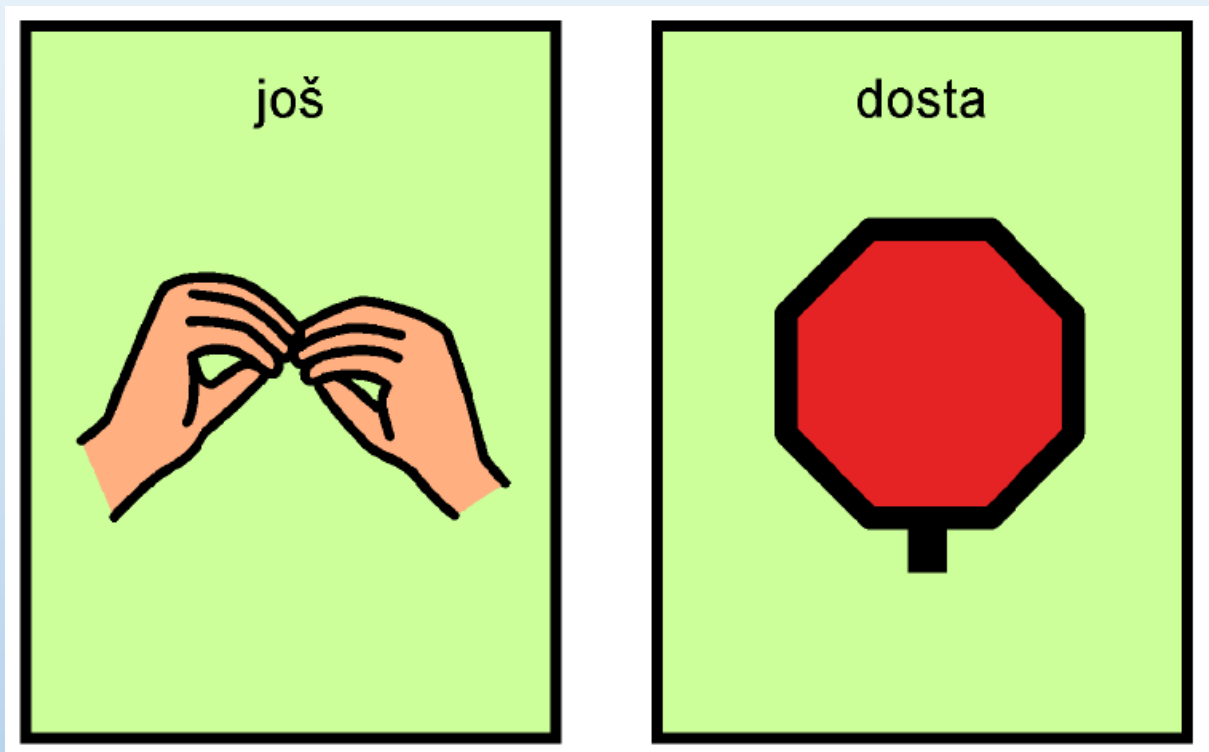
MOGU BROJATI KOLIKO JE LJUDI ISPRED MENE

Izražavanje

Nadomjesna komunikacija – u slučaju nerazvijenog ili nedovoljno razvijenog govora – kontinuirano proširivanje rječnika

Ne zaboravimo!

- UČENIKA USPOREĐUJEMO **SA SAMIM SOBOM**, A NE S DRUGIM UČENICIMA
(u skladu s ciljevima postavljenim za tog učenika)
- VREDNUJEMO GA PREMA **NJEGOVOU PROGRAMU!** (u skladu s odgojno-obrazovnim ishodima postavljenim temeljem inicijalne procjene)

INDIVIDUALIZACIJA PRAĆENJA I OCIJENJIVANJA

Osjećaj
samopouzdanja i
osobne uspješnosti

Kompetentan učenik

Literatura:

- Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi, MZO, 2008 i izmjene i dopune kasnije
- Smjernice za rad s učenicima s teškoćama, MZO, srpanj 2021
- Pravilnik o osnovnoškolskom i srednjoškolskom odgoju i obrazovanju učenika s teškoćama u razvoju. MZO, 2015
- Pravilnik o postupku utvrđivanja psihofizičkog stanja djeteta, učenika te sastavu stručnih povjerenstava, MZO, 2014, 2020
- Pravilnik o načinima, postupcima i elementima vrednovanja učenika u osnovnim i srednjim školama, MZO, 2010, 2015, 2019
- Pravilnik o pomoćnicima u nastavi i stručnim komunikacijskim posrednicima, MZO, 2018, 2019, 2020
- Upute za vrednovanje i ocjenjivanje tijekom nastave na daljinu, MZO, travanj 2020
- Smjernice osnovnim i srednjim školama vezano uz organizaciju nastave na daljinu uz pomoć informacijsko - komunikacijske tehnologije, MZO, travanj 2020

- Metodika odgojno obrazovnog i rehabilitacijskog rada za djecu i mladež s mentalnom retardacijom; Dr. Vicić M.; Hrvatsko društvo defektologa; Zagreb, 1996.
- Diferencirana nastava u inkluzivnoj školi – procjena, poučavanje i vrednovanje uspješnosti učenika s teškoćama; Ivančić Đ.; Alka skript; Zagreb, 2010.
- Do prihvaćanja zajedno: Integracija djece s posebnim potrebama (priručnik za učitelje); Hrvatska udruga za stručnu pomoć djeci s posebnim potrebama “IDEM”; Zagreb, 2002.
- Posebno dijete – priručnik za učitelje u radu s djecom s posebnim obrazovnim potrebama; Krampač-Grljušić A., Marinić I.; Grafika, Osijek, 2007.
- <https://www.facebook.com/pecskarlovac/>

Tko
želi,
nađe
način.
Tko
ne želi,
nađe
ispriku.

Pablo Picasso

HVALA NA PAŽNJI

